

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥ అథ తృతీయ కాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ యో వై పవమానానామన్వారోహన్ విద్వాన్ యజతేను పవమానానా రోహతి
న పవమాసేభ్యోవ చ్చిద్యతే శ్యేనోసి గాయత్రఛన్దా అను త్వాకరభే స్వస్తి మా సం
పారయ సుపర్ణోసి త్రిష్టష్ఠన్దా అను త్వాకరభే స్వస్తి మా సం పారయ సఘాసి
జగతీఛన్దా అను త్వాకరభే స్వస్తి మా సం పారయేత్యాహైతే [0] వై
పవమానానామన్వారోహస్తాన్ య ఏవం విద్వాన్ యజతేను పవమానానా రోహతి న
పవమాసేభ్యోవ చ్చిద్యతే యో వై పవమానస్య సంతతిం వేద సర్వమాయురేతి న
పురాకాయుషః ప్ర మీయతే పశుమాన్భవతి విన్దతే ప్రజాం పవమానస్య గ్రహ
గృహ్యస్తేఽథ వా అస్యైతేగృహితా ద్రోణకలశ ఆధవనీయః పూతభృత్తాన్
యదగృహితోపాకుర్యాత్పవమానం వి [౧] చ్చిన్ద్యాత్తం విచ్ఛిద్యమానమధ్వర్యోః ప్రాణోను
విచ్ఛిద్యేతోపయామగృహితోసి ప్రజాపతయే త్వేతి ద్రోణకలశమభి మృశేదిన్ద్రాయ
త్వేత్యాధవనీయం విశ్వేభ్యస్తా దేవేభ్య ఇతి పూతభృతం పవమానమేవ తథ్సం తనోతి
సర్వమాయురేతి న పురాయుషః ప్ర మీయతే పశుమాన్భవతి విన్దతేప్రజామ్॥[౩]
ఏతే వి ద్విచత్వారిగ్ంశః॥3.2.1॥

త్రీణి వావ సవనాన్ యథ తృతీయగ్ం సవనమవలుం పన్త్యనగ్ంశు కుర్వంత
ఉపాగ్ంశుగ్ం హుతోపాగ్ంశుపాత్రేగ్ంశుమవాస్య తం తృతీయసవనేపిసృజ్యాభి
షణుయాద్యదాప్యాయయతి తేనాగ్ంశుమద్యదభిషణోతి తేనర్జిషి సర్వాణ్యేవ
తథ్సవనాన్యగ్ంశుమన్తి శుక్రవన్తి సమావద్వీర్యాణి కరోతి ద్వా సముద్రౌ వితతావజూర్యౌ

ప॒ర్యా॒వర్తే॑తే జ॒రరే॑వ పా॒దాః॑ | త॒యోః ప॑శ్యన్తో అతి॑ యన్త్యన్ యమపశ్యన్తః [౪] సేతునా॑తి
 యన్త్యన్యమ్॥ ద్వే ద్ర॒ధసీ॑ స॒తతీ॑ వస్త ఏ॒కః కేశీ॑ వి॒శ్వా భు॑వనాని విద్వాన్ |
 తిరో॒ధాయై॑త్యసితం వసా॑నః శుక్ర॒మా దత్తే॑ అను॒హాయ॑ జార్ఘ్నే॥ దే॒వా వై యద్య॑జ్ఞేక॒కుర్వత॑
 తద॒సురా॑ అకుర్వత తే దే॒వా ఏ॒తం మ॑హాయజ్ఞమపశ్యన్తమతన్వతా॑గ్నిహోత్రం
 వ్ర॒తమ॑కుర్వత తస్మాద్ద్వి॒వ్రతః॑ స్యాద్ద్వి॒ర్హ్యగ్ని॑హోత్రం జు॒హ్వతి॑ పౌర్ణ॒మాసం
 యజ్ఞమ॑గ్ని॒షోమీ॑యం [౫] పశుమ॑కుర్వత దార్శ్యం యజ్ఞమాగ్నీ॒యం పశుమ॑కుర్వత
 వైశ్వదే॒వం ప్రాతః॑ సవనమ॑కుర్వత వరుణప్ర॒ఘాసా॑న్మాధ్యన్దినగ్ం సవనగ్ం సాక॑మేధాన్
 పితృ॑యజ్ఞం త్ర్య॒మ్బకాగ్ స్తుతీ॑యసవనమ॑కుర్వత తమే॒షామ॑సురా
 యజ్ఞమ॑న్వవాజిగాగ్ంసన్తం కనాన్వ॑వాయస్తేకబ్రువన్నధ్వర్త॒వ్యా వా ఇ॒మే దే॒వా అభూ॑వన్నితి
 తదధ్వ॑రస్యాధ్వరత్వం తతో దే॒వా అభ॑వన్పరా॒సురా య ఏ॒వం విద్వాన్తో॑మేన యజ॑తే
 భవ॑త్యాత్మనా పరా॒కస్య॑ భ్రాతృ॒వ్యో భవ॑తి॥[౬]

అపశ్యన్తోగ్ని॒షోమీ॑యమాత్మనా పరా త్రీ॒ణి చ॑||3.2.2||

పరి॒భూర॑గ్నిం పరి॒భూరి॑న్త్రం పరి॒భూర్వి॑శ్వాస్తే॒వాన్పరి॑భూర్మాగ్ం సహ॑ బ్రహ్మవర్చసేన స నః
 పవస్వ॑ శం గవే॒ శం జనా॑య శమర్వతే శగ్ం రాజన్తోషధీ॒భ్యోక॑చ్ఛిన్నస్య తే రయి॑పతే
 సువీ॒ర్యస్య॑ రా॒యసో॑షస్య దది॒తారః॑ స్యామ | తస్య॑ మే రాస్వ తస్య తే భక్షీ॑య తస్య త
 ఇద॑మున్ప్రజే॥ ప్రా॒ణాయ॑ మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వా॑కపానాయ వ్యానాయ వాచే [౭]
 దక్ష॑క్రతుభ్యాం చక్షు॒ర్భ్యాం మే వర్చోదా॑ వర్చసే పవే॒థాగ్ శ్రోత్రా॑యాక॒త్మనే॑కజ్జేభ్య
 ఆయు॑షే వీ॒ర్యా॒య వి॒ష్ణోరి॑న్త్రస్య విశ్వే॒షాం దే॒వానాం॑ జ॒రర॑మసి వర్చోదా మే వర్చసే పవస్వ
 కో॒కసి॑ కో నామ క॒స్మై త్వా కా॑య త్వా యం త్వా సోమేనా॑తీతృపం యం త్వా
 సోమేనా॑కమేమదగ్ం సుప్ర॒జాః ప్ర॒జయా॑ భూయాసగ్ం సువీ॒రో వీ॒రైః సు॒వర్చా వర్చసా॑
 సుపో॑షః పోవైర్విశ్వే॒భ్యో మే రూ॑పేభ్యో వర్చోదా [౮] వర్చసే పవస్వ తస్య మే రాస్వ తస్య తే

భక్తీ॒య త॑స్య త ఇ॒దము॑న్ముజే॑॥ బు॒భూ॒ష॒న్నవే॑క్షే॒తైష వై పా॑త్రి॒యః ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యజ్ఞః॑
 ప్ర॒జాప॑తి॒స్తమే॒వ త॑ర్ప॒యతి స ఏ॒నం తృ॑ప్తో భూ॒త్యాఽభి ప॑వతే బ్ర॒హ్మవ॑ర్చ॒సకా॑మో॒వేక్షే॒తైష
 వై పా॑త్రి॒యః ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యజ్ఞః ప్ర॒జాప॑తి॒స్తమే॒వ త॑ర్ప॒యతి స ఏ॒నం తృ॑ప్తో
 బ్ర॒హ్మవ॑ర్చ॒సేనా॑భి ప॑వత ఆమ॒యావ్య- [౯] వే॑క్షే॒తైష వై పా॑త్రి॒యః ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యజ్ఞః
 ప్ర॒జాప॑తి॒స్తమే॒వ త॑ర్ప॒యతి స ఏ॒నం తృ॑ప్త ఆయు॒షాఽభి ప॑వతే॒భిచ॑ర॒న్నవే॑క్షే॒తైష వై
 పా॑త్రి॒యః ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యజ్ఞః ప్ర॒జాప॑తి॒స్తమే॒వ త॑ర్ప॒యతి స ఏ॒నం తృ॑ప్తః ప్రా॒ణాపా॑నా॒భ్యాం
 వాచో దక్ష॒క్రతు॑భ్యాం చక్షు॒ర్భ్యాగ్ శ్రో॒త్రాభ్యా॑మాత్మ॒నోఽజ్గే॑భ్య ఆయు॒షోఽన్త॑రేతి తాజ॒క్ష్మ
 ధన్వ॑తి॥[౧౦]

వాచే॑ రూ॒పేభ్యో వ॑ర్చో॒దా ఆమ॑యావీ ప॒శ్న చ॑త్వారి॒గ్ంశ॑చ్ఛ॥3.2.3॥

స్ఫ్యః స్వ॒స్తిర్వి॒ఘనః స్వ॒స్తిః ప॑ర్శు॒ర్వేదిః ప॑ర్శు॒ర్నః స్వ॒స్తిః॑ య॒జ్ఞయా॑ య॒జ్ఞకృ॑తః స్థ తే
 మా॒ఽస్మిన్ య॒జ్ఞ ఉ॑ప హ్వ॒యధ్వ॑ముప మా ద్యా॒వాపృ॑థివీ హ్వ॒యేతా॑ముపా॒ఽఽన్తా॑వః
 కల॒శః సో॒మో అ॒గ్నిరు॑ప దే॒వా ఉ॑ప య॒జ్ఞ ఉ॑ప మా హో॒త్రా ఉ॑పహవే హ్వ॒యన్తాం
 న॒మోఽగ్న॑యే మ॒ఖఘ్నై మ॒ఖస్య॑ మా యశో॒ఽర్యాది॑త్యాహవనీ॒యము॑ప తిష్ఠతే య॒జ్ఞో వై
 మ॒ఖో [౧౧] య॒జ్ఞం వా॑వ స తదహ॒న్తస్మా ఏ॒వ న॑మస్కృ॒త్య స॑దః ప్ర స॒ర్పత్యా॑త్మ॒నోఽనా॑ర్త్యై
 న॒మో రు॒ద్రాయ॑ మ॒ఖఘ్నై న॑మస్కృ॒త్య మా పా॑హీత్యాగ్ని॒ధ్రం త॑స్మా ఏ॒వ న॑మస్కృ॒త్య
 స॑దః ప్ర స॒ర్పత్యా॑త్మ॒నోఽనా॑ర్త్యై న॒మ ఇ॒న్త్రాయ॑ మ॒ఖఘ్నై ఇ॒న్త్రియం॑ మే వీ॒ర్యం॑ మా
 ని॒ర్వధీ॑రితి హోత్రీ॒యమా॑శిషమే॒వైతా॑మా శాస్త ఇ॒న్త్రియ॑స్య వీ॒ర్యస్యా॑నిర్ఘాతా॒య యా వై
 [౧౨] దే॒వతాః స॑దస్యా॒ర్తిమార్ప॑యన్తి య॒స్మా వి॒ద్వాన్ప్ర॑స॒ర్పతి న స॑దస్యా॒ర్తిమార్ప॑తి
 న॒మోఽగ్న॑యే మ॒ఖఘ్నై ఇ॒త్యాహైతా వై దే॒వతాః స॑దస్యా॒ర్తిమార్ప॑యన్తి తా య ఏ॒వం
 వి॒ద్వాన్ప్ర॑స॒ర్పతి న స॑దస్యా॒ర్తిమార్ప॑తి దృ॒ఢే స్థః శి॒థిరే స॑మీచీ మా॒గ్ంహ॑సస్పాతగ్ం
 సూ॒ర్యో మా దే॒వో ది॒వ్యాదగ్ం॑హసస్పాతు వాయుర॒న్తరి॑క్షా- [౧౩] దగ్నిః పృ॒థివ్యా॑ య॒మః

పితృభ్యః సరస్వతీ మనుష్యేభ్యో దేవీ ద్వారౌ మా మా సం తాప్తం నమః సదసే నమః
 సదసస్పతయే నమః సఖీనాం పురోగాణాఞ్చక్షుషే నమో దివే నమః పృథివ్యా అహే
 దైధిషవ్యోదతస్తిష్ఠాన్యస్య సదసే సీద యోఽస్మత్పాకతర ఉన్నివత ఉదుద్వతశ్చ గేషం
 పాతం మా ద్యావాపృథివీ అద్యాఽహ్నః సదో వై ప్రసర్పంతం [౧౪] పితరోఽను ప్ర సర్పన్తి త
 ఏనమీశ్వరా హిగ్ంసితోః సదః ప్రసృప్య దక్షిణార్థం పరేక్షేతాఽగంత పితరః పితృమానహం
 యుష్మాభిర్భూయాసగ్ం సుప్రజసో మయా యూయం భూయాస్తీతి తేభ్య ఏవ
 నమస్కృత్య సదః ప్ర సర్పత్యాత్మనోఽనార్త్యే||[౧౫]
 మఖో వా అన్తరిక్షాత్ప్రసర్పంతం త్రయస్త్రిగ్ంశచ||3.2.4||

భక్షేహి మా ఽవిశ దీర్ఘాయుత్వాయ శన్తనుత్వాయ రాయసోఽపాయ వర్చసే
 సుప్రజాస్త్వాయేహి వసో పురోవసో ప్రియో మే హృదోఽస్యశ్వినోస్త్వా బాహుభ్యాగ్ం
 సఘ్నాసం నృచక్షసం త్వా దేవ సోమ సుచక్షా అవ ఖ్యేషం మన్తాఽభిభూతిః కేతుర్యజ్ఞానాం
 వాగ్జుషాణా సోమస్య తృప్యతు మన్తా స్వర్వాచ్యదితిరనాహతశీర్ష్ణి వాగ్జుషాణా సోమస్య
 తృప్యత్వేహి విశ్వచర్షణే [౧౬] శం భూర్మయోభూః స్వస్తి మా హరివర్ణ ప్ర చర క్రత్వే
 దక్షాయ రాయసోఽపాయ సువీరతాయై మా మా రాజన్వి బీభిషో మా మే హార్ది త్విషా
 వధీః! వృషణే శుష్మాయాయుషే వర్చసే|| వసుమద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదః ప్రాతః
 సవనస్య గాయత్రచన్ద స ఇన్ద్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య పితృపీతస్య మధుమత
 ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి రుద్రవద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదో మాధ్యన్దినస్య
 సవనస్య త్రిష్టుప్చన్దస ఇన్ద్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య [౧౭] పితృపీతస్య మధుమత
 ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామ్యాదిత్యవద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదస్తృతీయస్య
 సవనస్య జగతీచన్దస ఇన్ద్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య పితృపీతస్య మధుమత
 ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి|| ఆ ప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతః సోమ

వృష్టి॑యమ్ | భ॒వా వా॑జ॒స్య స॒ంగఢే॑ || హి॒న్వ మే॒ గాత్రా॑ హరి॒వో గ॒ణాన్మే॒ మా వి తీ॑తృ॒షః |
 శి॒వో మే స॒ప్తర్షీ॑ను॒ప తి॒ష్ఠస్వ॑ మా మే॒వాజ్ఞా॑భి॒మతి॑ [౧౮] గాః || అపా॒మ సోమ॑మ॒మృతా॑
 అభూ॒మాఽదర్శ॑శ్మ జ్యోతి॒రవి॑దా॒మ దే॒వాన్ | కి॒మస్మా॑న్సృ॒ణవ॑దరా॒తిః కి॒ము ధూ॑ర్తి॒రమృ॑త
 మర్త్య॑స్య || య॒న్మ ఆ॒త్మనో॑ మి॒న్దాభూ॑దగ్ని॒స్తత్పు॑నరా॒హరా॑జ్జ॒వేదా వి॑చర్ష॒ణిః |
 పు॒నరగ్ని॑శ్చక్షు॒రదా॑త్పు॒నరి॒న్తో బృ॑హ॒స్పతిః॑ | పు॒నర్మే అ॒శ్వినా॑ యు॒వం చక్షు॑రా ధ॒త్తమ॑క్ష్యోః ||
 ఇ॒ష్టయ॑జుష॒స్తీ దే॒వ సోమ॑ స్తు॒తస్తోమ॑స్య [౧౯] శస్తో॒క్థస్య॑ హరి॒వత॑ ఇ॒న్త్రపీ॑త॒స్య మ॒ధుమ॑త
 ఉప॒హూత॑స్యోప॒హూతో భక్ష॑యామి || ఆ॒పూర్వాః స్థాఽఽ మా పూ॑రయ॒త ప్ర॒జయా॑ చ
 ధ॒నేన॑ చ || ఏ॒తత్తే తత॑ యే చ త్వామ॒న్వేతత్తే॑ పితామహ ప్రపితామహ యే చ
 త్వామ॒న్వత్ర పిత॑రో యథాభా॒గం మ॒న్దధ్వం॑ నమో వః పిత॑రో రసా॒య నమో॑ వః పిత॑రః
 [౨౦] శు॒ష్మా॒య నమో॑ వః పిత॑రో జీ॒వాయ॑ నమో వః పిత॑రః స్వ॒ధా॒యై నమో॑ వః పిత॑రో
 మ॒న్యపే॑ నమో వః పిత॑రో ఘో॒రాయ॑ పిత॑రో నమో వో య ఏ॒తస్మి॑ల్లోకే స్థ
 యు॒ష్మాగ్న్స్తే॑ఽను యే॒ఽస్మిల్లోకే॑ మాం తే॒ఽను య ఏ॒తస్మి॑ల్లోకే స్థ యూ॒యం తే॒షాం
 వసి॑ష్ఠా భూ॒యాస్త యే॒ఽస్మిల్లోకే॑ఽహం తే॒షాం వసి॑ష్ఠో భూ॒యాసం ప్ర॒జాపతే॑ న
 త్వదే॒తాన్యన్యో॑ వి॒శ్వా జా॒తాని॑ పరి తా బభూ॒వ [౨౧] యత్కా॑మా॒స్తే జు॒హుమ॑స్తన్నో అస్తు
 వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీ॒ణామ్ || దే॒వకృ॑త॒స్యై నసో॑ఽవయ॒జన॑మసి
 మను॒ష్యకృ॑త॒స్యై నసో॑ఽవయ॒జన॑మసి పితృ॑కృ॒తస్యై॑ నసో॒ఽవయ॒జన॑మస్యపు॒న ధౌ॑త॒స్య
 సోమ॑ దే॒వ తే నృ॑భిః సుత॒స్యేష్ట॑య॒జుషః॑ స్తు॒తస్తోమ॑స్య శస్తో॒క్థస్య॑ యో భక్షో అ॒శ్వస॑ని॒ర్యో
 గోస॑ని॒స్తస్య॑ తే పితృ॑భి॒ర్భక్షం॑కృ॒తస్యో॑ప॒హూత॑స్యోప॒హూతో భక్ష॑యామి || [౨౨]
 విశ్వ॑చర్ష॒ణే త్రి॒ష్టపృ॑స్థ॒స ఇ॒న్త్రపీ॑త॒స్య నరా॑శగ్ంస॒పీత॑స్యాతి స్తు॒తస్తోమ॑స్య జీ॒వాయ॑ నమో వః పిత॑రో బభూ॒వ
 చతు॑శ్శత్రా॒రిగ్ంశ॑చ్ఛ || 3.2.5 ||

మహీ॑నాం ప॒యోఽసి॑ విశ్వే॒షాం దే॒వానాం॑ త॒నూర్ము॑ధ్యాస॒మద్య॑ పృ॒షతీ॑నాం గ్ర॒హం

పు॒ష॒తీ॒నాం గ్ర॒హో॒ఽసి వి॒ష్ణోర్హృ॒దయ॑మ॒స్యేక॑మి॒ష వి॒ష్ణుస్త్వా॒ను వి చక్ర॑మే భూతి॒ర్దధ్నా॑
ఘృ॒తేన॑ వర్ధ॒తాం త॒స్య మే॒ష్వస్య॑ వీ॒తస్య॑ ద్ర॒విణ॑మా గ॒మ్యాజ్జ్యోతి॑ర॒సి వైశ్వా॒నరం॑ పు॒శ్నియే॑
దు॒గ్ధం యా॑వతీ ద్యా॒వాపు॑థి॒వీ మ॒హిత్వా॑ యా॒వచ్ఛ స॒ప్త సి॒న్ధవో॑ వి॒తస్సుః॑ తా॒వంత॑మి॒న్ద్ర తే॒

[౨౩] గ్ర॒హగ్ం స॒హోర్జా గృ॒హ్యమ్యస్తృ॑తమ్॥ యత్కృ॒ష్ణశ॒కునః॑

పు॒షదా॒జ్యమ॑వ॒మృశే॑చ్ఛాద్రా అ॒స్య ప్ర॒మాయు॑కాః స్యు॒ర్యచ్ఛా॒వ మృశే॑చ్ఛతు॒ష్పాదో॑ఽస్య
ప॒శవః॑ ప్ర॒మాయు॑కాః స్యు॒ర్యత్ సృ॒న్దేద్య॑జ॒మానః॑ ప్ర॒మాయు॑కః స్యాత్ప॒శవో॑ వై పు॒షదా॒జ్యం
ప॒శవో॑ వా ఏ॒తస్య॑ సృ॒న్దంతి॒ యస్య॑ పు॒షదా॒జ్యగ్ సృ॒న్దంతి॒ యత్పు॑షదా॒జ్యం పు॒నర్నృ॑హ్ణా॒తి
ప॒శూసే॒వాఽస్మై పు॒నర్నృ॑హ్ణా॒తి ప్రా॒ణో వై పు॒షదా॒జ్యం ప్రా॒ణో వా [౨౪] ఏ॒తస్య॑ సృ॒న్దంతి॒ యస్య॑
పు॒షదా॒జ్యగ్ సృ॒న్దంతి॒ యత్పు॑షదా॒జ్యం పు॒నర్నృ॑హ్ణా॒తి ప్రా॒ణమే॒వాఽస్మై పు॒నర్నృ॑హ్ణా॒తి
హి॒రణ్య॑మ॒వధా॑య గృ॒హ్యత్య॑మృతం వై హి॒రణ్యం॑ ప్రా॒ణః పు॒షదా॒జ్యమృత॑మే॒వాఽస్య॑
ప్రా॒ణే ద॒ధాతి॑ శ॒తమా॑నం భ॒వతి॑ శ॒తాయుః॑ పు॒రుషః॑ శ॒తేన్ద్రి॒య ఆ॒యుష్టే॒వేన్ద్రి॒యే ప్ర॒తి
తి॒ష్ఠత్య॑శ్వ॒మవ॑ ఘ్రా॒పయ॑తి ప్రా॒జాప॑త్యో వా అ॒శ్వః ప్రా॒జాప॑త్యః ప్రా॒ణః స్వాదే॒వాఽస్మై యో॒సేః
ప్రా॒ణం నిర్మి॑మీ॒తే వి వా ఏ॒తస్య॑ య॒జ్ఞశ్చి॑ద్యతే॒ యస్య॑ పు॒షదా॒జ్యగ్ సృ॒న్దంతి॒ వైష్ణవ్య॑ర్చా
పు॒నర్నృ॑హ్ణా॒తి య॒జ్ఞో వై వి॒ష్ణుర్య॑జ్జే॒నైవ య॒జ్ఞగ్ం సం త॑నోతి॥[౨౫]

తే పు॒షదా॒జ్యం ప్రా॒ణో వై యో॒సేః ప్రా॒ణం ద్వా॒విగ్ంశ॑తిశ్చ॥3.2.6॥

దే॒వ స॒విత॑రే॒తత్తే॒ ప్రా॒హ తత్ప్ర॑ చ సు॒వ ప్ర॑ చ య॒జ బృ॒హస్ప॑తి॒ర్బ్రహ్మో॑ఽయు॒ష్మత్యా॑
ఋ॒చో మా గా॒త త॒నూపా॑ధ్స॒మ్నః స॒త్యా వ ఆ॒శిషః॑ స॒న్తు స॒త్యా ఆ॒కూత॑య ఋ॒తం చ
స॒త్యం చ వద॑త స్తు॒త దే॒వస్య॑ స॒వితుః॑ ప్ర॒సవే॑ స్తు॒తస్య॑ స్తు॒తమ॒సూర్జం॑ మ॒హ్యగ్ స్తు॒తం
దు॒హమా॑ మా స్తు॒తస్య॑ స్తు॒తం గ॒మ్యాచ్ఛ॑స్త్రి॒స్య శస్త్ర॑ - [౨౬] మ॒సూర్జం॑ మ॒హ్యగ్ం శస్త్రం॑
దు॒హమా॑ మా శస్త్ర॑స్య శస్త్రం॑ గ॒మ్యాది॑న్ద్రి॒యావ॑న్తో వనా॒మహి॑ ధు॒క్షీమ॒హి ప్ర॒జామి॑షమ్॥
సా మే స॒త్యాఽశీర్దే॑వేషు భూయాద్బ్ర॒హ్మవ॑ర్చ॒సం మాఽఽ గ॒మ్యాత్॥ య॒జ్ఞో బ॒భూవ॑ స ఆ

బభూ॑వ స ప్ర॑ జ॒జ్ఞే స వా॑వృధే॑ | స దే॒వానా॑మధి॒పతి॑ర్బభూ॒వ సో అ॒స్మాగ్ అధి॑పతీ॒న్మరో॑తు
 వయ॑గ్ స్యా॒మ ప॑తయో ర॒యీణా॑మ్ || య॒జ్ఞో వా వై [౨౬] య॒జ్ఞప॑తిం దు॒హే
 య॒జ్ఞప॑తిర్వా య॒జ్ఞం దు॒హే స యః॑ స్తుత॒శస్త్ర॑యోర్దో॒హమ॑వి॒ద్వాన్ య॒జతే॑ తం య॒జ్ఞో
 దు॒హే స ఇ॒ష్టా పా॑పీయాన్భవతి య ఏ॒నయో॑ర్దో॒హం వి॒ద్వాన్ య॒జతే॑ స య॒జ్ఞం దు॒హే
 స ఇ॒ష్టా వసీ॑యాన్భవతి స్తుత॒స్య స్తుత॑మ॒సూర్జం మ॑హ్యగ్ స్తుత॒న్దహా॑మా మా
 స్తుత॒స్య స్తుత॑ఙ్గ॒మ్యాచ్ఛస్త్ర॑స్య శస్త్ర॒మసూర్జం మ॑హ్యగ్ శస్త్రం దు॒హామా మా శస్త్ర॑స్య
 శస్త్ర॒ఙ్గమ్యా॑దిత్యా॒హైష వై స్తుత॑శస్త్రయోర్దో॒హస్తం య ఏ॒వం వి॒ద్వాన్ య॒జతే॑ దు॒హ ఏ॒వ
 య॒జ్ఞమి॒ష్టా వసీ॑యాన్భవతి || [౨౭]

శస్త్రం॑ వై శస్త్రం దు॒హం ద్వా॑విగ్ శతిశ్శ || 3.2.7 ||

శ్యే॒నాయ॑ ప॒త్యనే॑ స్వా॒హ వ॑త్స్వయమ॒భిగూ॑ర్తాయ న॒మో వి॒ష్టం భా॑య ధ॒ర్మణే॑ స్వా॒హ
 వ॑త్స్వయమ॒భిగూ॑ర్తాయ న॒మః ప॑రిధయే జనప్రథనాయ స్వా॒హ
 వ॑త్స్వయమ॒భిగూ॑ర్తాయ న॒మ ఊర్జే॑ హోత్రాణాగ్ స్వా॒హ వ॑త్స్వయమ॒భిగూ॑ర్తాయ
 న॒మః ప॑యసే హోత్రాణాగ్ స్వా॒హ వ॑త్స్వయమ॒భిగూ॑ర్తాయ న॒మః ప్ర॒జాప॑తయే మన॒పే
 స్వా॒హ వ॑త్స్వయమ॒భిగూ॑ర్తాయ న॒మ ఋత॑మృతపాః సు॒వర్వా॑త్స్వా॒హ
 వ॑త్స్వయమ॒భిగూ॑ర్తాయ న॒మస్త్రం॑ ప॒న్తాగ్ హోత్రా॑ మధోర్ఘ్నతస్య య॒జ్ఞప॑తిమృషయ
 ఏ॒నసా- [౨౯] క॒హుః | ప్ర॒జా ని॒ర్భక్తా॑ అనుతప్యమానా మధవ్యో స్తోకావప తౌ రరాధ | సం
 నస్తా॒భ్యాగ్ సృ॑జతు వి॒శ్వక॑ర్మా ఘోరా ఋషయో న॒మో అ॒స్త్విభ్యః॑ చక్షుష ఏషాం
 మన॑సశ్చ స॒న్ధౌ బృ॑హస్పతయే మ॒హి ష॒ద్ద్యుమ॑న్నమః | న॒మో వి॒శ్వక॑ర్మణే స ఉ
 పా॒త్యస్మా॑ననన్యాన్ధోమపాన్ మ॒న్యమా॑నః | ప్రా॒ణస్య వి॒ద్వాన్ధోమ॑రే న ధీ॒ర
 ఏ॒నశ్చ॑క్ర॒వాన్మహి॑ బ॒ద్ధ ఏ॒షామ్ || తం వి॒శ్వక॑ర్మ- [౩౦] నృ ము॒ఞ్చా స్వ॒స్తయే॑ యే భక్ష॒యన్తో
 న వ॑సూన్యాన్సహుః | యాన॒గ్నయో॑న్వతప్యన్త ధి॒ష్ణియా॑ ఇ॒యం తే॒షామ॑వయా దురి॒ప్త్యై

స్వ॑ష్టి॒ం న॒స్మాం కృ॑ణోతు వి॒శ్వక॑ర్మా॒॥ నమః॑ పి॒తృభ్యో॑ అ॒భి యే నో అ॒ఖ్యన్ య॑జ్ఞకృతో
 య॑జ్ఞకా॒మాః సుదే॑వా అ॒కామా వోదక్షి॑ణాం న నీ॒నిమ మా న॒స్తస్మాదే॑న॒సః పాప॑యిష్ట॒
 యావ॑న్తో వై స॒దస్యాస్తే॑ సర్వే దక్షి॑ణ్యాస్తేభ్యో యో దక్షి॑ణాం న [30] నయే॒దైభ్యో వృ॑శ్శేత
 య॒దైవశ్వక॑ర్మణాని జు॒హోతి స॒దస్యానే॑వ తత్రీ॒ణాత్య॑స్మి దే॒వాసో వపు॑షే చికి॒థ్సత
 య॒మాశి॒రా ద॒మ్పతీ వా॒మమ॑శ్నుతః॒ పుమా॑న్పుత్రో జాయతే వి॒న్దతే వ॒స్వథ విశ్వే॑ అర॒పా
 ఏ॒ధతే గృ॒హః॒॥ ఆశీ॑ర్దాయా దమ్పతీ వా॒మమ॑శ్నుతామరిష్టో రాయః స॒చతా॑గ్ం స॒మోక॑సా
 య ఆ॒సంచ॑థ్సందుగ్ధం కు॒మ్భ్యా స॒హేష్టేన॑ యామన్నమతిం జహోతు సః॒॥ సర్పి॑ర్ద్రీవీ [31]
 పీ॒వర్య॑స్య జాయా పీ॒వానః పు॒త్రా అకృ॑శాసో అ॒స్య॒ సహ॑జానిర్యః సు॒మఖ॑స్యమాన
 ఇ॒న్త్రాయాఽఽశి॑రగ్ం స॒హ కు॒మ్భ్యాఽదాత్॒॑॥ ఆశీ॑ర్మ ఊర్జ॒ముత సు॑ప్రజాస్త॒వమి॑షం దధాతు
 ద్ర॒విణగ్ం స॒వర్చ॑సమ్॒ స॒ఇజ్జ॑యన్ క్షీ॒త్రాణి స॒హసాఽహ॑మిన్త్ర కృ॒ణ్వానో అ॒న్యగ్ం
 అ॒ధరాన్త॑పత్నాన్॒॥ భూ॒తమ॑సి భూతే మా ధా ము॒ఖమ॑సి ము॒ఖం భూయా॑సం
 ద్యా॒వాపృ॑థివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామి విశ్వే త్వా దే॒వా వైశ్వా॑నరాః [32] పు చ్యావయన్తు దివి
 దే॒వాన్దృగ్ంహాన్త॑రిక్షే॒వయాగ్ంసి పృ॑థి॒వ్యాం పా॒ర్థివాన్త్ర॑వం ధృ॒వేణ హ॑విషాఽవ సోమం
 నయామసి॒ యథా నః స॒ర్వమి॒జ్జగద॑యక్ష్మగ్ం సు॒మనా అ॑సత్॒॥ యథా న ఇన్త్ర ఇ॒ద్విశః
 కే॒వలీః స॒ర్వాః స॒మన॑సః కరత్॒॥ యథా నః స॒ర్వా ఇ॒ద్దిశోఽస్మాకం॑ కే॒వలీ॑రసన్న్॒॥ [33]
 ఏ॒నసా వి॒శ్వక॑ర్మన్ యో దక్షి॑ణాం నసర్పి॑ర్ద్రీవీ వైశ్వా॑నరాశ్చత్వారిగ్ంశచ॒॥ 3.2.8॥

య॒దైవ హో॑తాఽధ్వర్యుమభ్యాహ్వా॒యతే వ॒జ్రమే॑నమ॒భి పు వర్త॑యత్యుక్థశా ఇ॒త్యాహ ప్రాతః॑
 స॒వనం ప్ర॑తిగీర్య త్రీ॒ణ్యేతాన్య॑క్షరాణి త్రి॒పదా గా॒యత్రీ గా॒యత్రం ప్రాతః॑ స॒వనం
 గా॒యత్రి॒యైవ ప్రాతః॑ స॒వనే వ॒జ్రమ॑న్తర్ధత్త ఉ॒క్థం వాచీ॑త్యాహ మా॒ధ్యన్ది॒నగ్ం స॒వనం
 ప్ర॑తిగీర్య చ॒త్వార్యేతాన్య॑క్షరాణి చతు॒ష్పదా త్రి॒ష్టుప్తైష్టు॒భం మా॒ధ్యన్ది॒నగ్ం స॒వనం
 త్రి॒ష్టుభై॒వ మా॒ధ్యన్ది॒నే స॒వనే వ॒జ్రమ॑న్తర్ధత్త [34] ఉ॒క్థం వాచీ॑న్త్రాయేత్యాహ తృతీ॒యస॒వనం

ప్రతిగీ॒ర్య స॒పైతా॒న్యక్ష॑రాణి స॒ప్తప॑దా శ॒క్వరీ శా॒క్వరో వజ్రో వజ్రే॑ణై॒వ తృ॑తీ॒యస॒వసే॑
 వజ్ర॑మ॒న్తర్థ॑త్తే బ్ర॒హ్మవా॒దిన్ వద॑న్తి స త్వా అ॒ధ్వర్యుః స్వా॒ద్యో యథా॑స॒వనం ప్ర॑తిగరే
 ఛన్దాగ్ం॒సి సం పా॒దయే॑త్తేజః ప్రాతః స॒వన ఆ॒త్మన్దధీ॑తేన్ద్రి॒యం మా॒ధ్యన్ది॑సే స॒వసే॑
 పశూగ్ం॒స్త్రితీ॒యస॒వన ఇ॒త్యుక్థ॑శా ఇ॒త్యాహ॑ ప్రాతః స॒వనం ప్ర॑తిగీ॒ర్య త్రిణ్యే॑తాన్యక్ష॑రాణి [3E]
 త్రిప॑దా గాయ॒త్రీ గాయ॑త్రం ప్రాతః స॒వనం ప్రాతః స॒వన ఏ॒వ ప్ర॑తిగరే ఛన్దాగ్ం॒సి సం
 పా॒దయ॑త్యథో తేజో వై గాయ॒త్రీ తేజః॑ ప్రాతః స॒వనం తేజ ఏ॒వ ప్రాతః స॒వన ఆ॒త్మన్దత్త॑
 ఉ॒క్థం వాచీ॑త్యాహ మా॒ధ్యన్ది॑నగ్ం స॒వనం ప్ర॑తిగీ॒ర్య చ॒త్వార్యే॑తాన్యక్ష॑రాణి చతు॒ష్పదా
 త్రి॒ష్టపై॒ష్టభం॑ మా॒ధ్యన్ది॑నగ్ం స॒వనం మా॒ధ్యన్ది॑న ఏ॒వ స॒వసే ప్ర॑తిగరే ఛన్దాగ్ం॒సి సం
 పా॒దయ॑త్యథో ఇన్ద్రి॒యం వై త్రి॒ష్టగిన్ద్రి॒యం మా॒ధ్యన్ది॑నగ్ం స॒వన- [32] మిన్ద్రి॒యమే॒వ
 మా॒ధ్యన్ది॑సే స॒వన ఆ॒త్మన్దత్త॑ ఉ॒క్థం వాచీ॑న్త్రాయేత్యాహ తృతీ॒యస॒వనం ప్ర॑తిగీ॒ర్య
 స॒పైతా॒న్యక్ష॑రాణి స॒ప్తప॑దా శ॒క్వరీ శా॒క్వరాః పశ॑వో జాగ॒తం తృ॑తీ॒యస॒వనం తృ॑తీ॒యస॒వన
 ఏ॒వ ప్ర॑తిగరే ఛన్దాగ్ం॒సి సం పా॒దయ॑త్యథో పశ॑వో వై జగ॒తీ పశ॑వస్త్రితీ॒యస॒వనం
 పశూ॑సే॒వ తృ॑తీ॒యస॒వన ఆ॒త్మన్దత్తే॑ య॒ద్వై హోతా॑ధ్వర్యుమ॒భ్యాహ్వా॑యత
 ఆ॒వ్యమ॑స్మిన్దధాతి తద్య॒న్నా- [30] కప॑హనీ॒త పు॒రాక॑స్య సం॒వధ్స॑రాద్గృహ ఆ
 వేవీ॑రజ్ఞోగ్ంసా మోద ఇ॒వేతి ప్ర॒త్యాహ్వా॑యతే తేనై॒వ తద॑ప హ॒తే యథా॑ వా ఆ॒యతాం
 ప్రతీ॑క్షత ఏ॒వమ॑ధ్వర్యుః ప్ర॒తిగ॑రం ప్రతీ॑క్షతే యద॒భిప్ర॑తిగృణీ॒యాద్యథా॑యతయా
 సమృ॑చ్ఛతే తాదృగే॒వ తద్య॑దర్ధ॒ర్చాల్లవ్యే॑త యథా ధా॒వభ్యో హీ॑యతే తాదృగే॒వ
 తత్ప్ర॑బాహుగ్వా ఋ॒త్విజా॑ముద్గీ॒థా ఉద్గీ॑థ ఏ॒వోద్గా॑తృణా- [3E] మృ॒చః ప్ర॒ణవ
 ఉ॒క్థశగ్ం॒సినాం ప్ర॑తిగరోధ్వర్యుణాం య ఏ॒వం వి॒ద్వాన్ప్ర॑తిగృణాత్యన్నాద ఏ॒వ
 భవ॑త్యాక॒స్య ప్ర॒జాయాం వాజీ జా॑యత ఇ॒యం వై హోతా॑కసావధ్వర్యుర్యదాసీ॒నః
 శగ్ం॒సత్య॑స్యా ఏ॒వ తద్దో॑తా నైత్యాస్త ఇ॒వ హీ॑యమథో ఇ॒మామే॑వ తేన యజ॒మానో దు॑హే
 యత్తి॒ష్ఠన్ప్ర॑తిగృణాత్యముష్యా ఏ॒వ తద॑ధ్వర్యురై॒తి [30] తి॒ష్ఠతీ॑వ హ్యసా॒వథో అ॒మూమే॑వ

తే॒న॒ య॒జ॒మా॒నో దు॒హే॒ య॒దా॒సీ॒నః శ॒గ్ంస॒తి త॒స్మాది॒తః ప్ర॒దా॒నం దే॒వా ఉ॒ప జీ॒వన్తి॑
య॒త్తిష్ఠ॑న్తు॒తిగృ॒ణాతి త॒స్మాద॒ముతః॑ ప్ర॒దా॒నం మ॒నుష్యా॑ ఉ॒ప జీ॒వన్తి॑ య॒త్ప్రాజా॑సీ॒నః
శ॒గ్ంస॒తి ప్ర॒త్యజ్ఞి॑ష్ఠన్తు॒తిగృ॒ణాతి త॒స్మాత్ప్రాచీ॑నగ్ం రే॒తో ధీ॒యతే॑ ప్ర॒తీచీః॑ ప్ర॒జా జాయ॑న్తే
య॒ద్వై హో॒తాఽధ్వ॑ర్యుమ॒భ్యాహ్వా॑యతే॒ వజ్ర॑మే॒నమ॒భి ప్ర వర్త॑యతి ప॒రాజా వర్త॑తే
వజ్ర॑మే॒వత॑న్ని క॒రోతి॑||[౪౦]

స॒వసే॑ వజ్ర॑మ॒న్తర్థ॑తే త్రీ॒ణ్యైతా॑న్యక్ష॒రాణీ॒న్ద్రియం॑ మా॒ధ్యం ది॒వగ్ం స॒వనం॑ నో॒ద్గాతృ॑ణామ॒ధ్వర్యుర్వైతి॑ వర్త॑యత్య॒ష్టే చ
||3.2.9||

ఉ॒పయా॑మగృ॒హీతో॑ఽసి వాక్ష॒సద॑సి వాక్పా॒భ్యాం త్వా క్ర॒తుపా॑భ్యామ॒స్య య॒జ్ఞస్య॑
ధృ॒వస్యాఽధ్వ॑క్షాభ్యాం గృ॒హ్ణోమ్యు॑పయామగృ॒హీతో॑ ఽస్యత॒సద॑సి చక్షు॒ష్పాభ్యాం॑ త్వా
క్ర॒తుపా॑భ్యామ॒స్య య॒జ్ఞస్య॑ ధృ॒వస్యాఽధ్వ॑క్షాభ్యాం గృ॒హ్ణోమ్యు॑పయామగృ॒హీతో॑ఽసి
శ్రు॒తస॑దసి శ్రో॒త్రపా॑భ్యాం త్వా క్ర॒తుపా॑భ్యామ॒స్య య॒జ్ఞస్య॑ ధృ॒వస్యాఽధ్వ॑క్షాభ్యాం గృ॒హ్ణోమి
దే॒వేభ్య॑స్త్వా వి॒శ్వదే॑వేభ్యస్త్వా వి॒శ్వేభ్య॑స్త్వా దే॒వేభ్యో విష్ణ॑వృరుక్ర॒మైష తే సోమ॑స్తగ్ం రక్ష॒స్వ
[౪౧] తం తే దు॒శ్శక్తా॑ మా॒వ ఖ్య॑న్మయి వ॒సుః పు॒రోవ॑సుర్వాక్పా వాచం మే పా॒హి మయి॑
వ॒సుర్విద॑ద్వసుశ్చక్షు॒ష్పాశ్చక్షు॑ర్మే పా॒హి మయి॑ వ॒సుః సం॒యద్వ॑సుః శ్రో॒త్రపాః శ్రో॒త్రం మే
పా॒హి భూ॑రసి శ్రీ॒ష్టో రశ్మీ॑నాం ప్రా॒ణపాః ప్రా॒ణం మే పా॒హి భూ॑రసి శ్రీ॒ష్టో రశ్మీ॑నామపా॒నపా
అపా॑నం మే పా॒హి యో న ఇ॒న్ద్రవా॑యూ మి॒త్రావ॑రుణావశ్వీనావభిదా॒సతి భ్రాతృ॑వ్య
ఉత్పి॑పీతే శుభ॒స్పతీ॑ ఇ॒దమ॑హం తమధ॒రం పాద॑యామి యథే॒న్త్రాఽహ॑ముత్తమశ్చే॒తయా॑ని॑||

[౪౩]

రక్ష॒స్వ భ్రాతృ॑వ్యస్త్వయాదశ చ||3.2.10||

ప్ర సో అగ్నీ తవోతి॒భిః సు॒వీరా॑భిస్త॒రతి వా॒జక॑ర్మ॒భిః య॒స్య త్వగ్ం స॒ఖ్యమా॑విధ॑|| ప్ర హోత్రే

పూర్వ్యం వచోఽగ్నయే భరతా బృహత్ విపాం జ్యోతింగంషి బిభృతే న వేధసే॥ అగ్నే త్రీ తే
 వాజినా త్రీ షధస్థా తిస్రస్తే జిహ్వో ఋతజాత పూర్వీః తిస్ర ఉ తే తనువో
 దేవవాతాస్తాభిర్ఋః పాహి గిరో అప్రయుచ్ఛన్॥ సం వాం కర్మణా సమిషా [౪౪]
 హి నోమీన్త్రావిష్ణా అపసస్సారే అస్య జషేథాం యజ్ఞం ద్రవిణం చ ధత్తమరిష్టైర్ఋః పథిభిః
 పారయన్తా॥ ఉభా జిగ్యథుర్న పరా జయేథే న పరా జిగ్యే కతరశ్చనైవోః ఇన్త్రశ్చ విష్ణో
 యదపస్పృధేథాం త్రేధా సహస్రం వి తధైరయేథామ్॥ త్రీణ్యాయూగంషి తవ జాతవేదస్తిస్ర
 ఆజానీరుషసస్తే అగ్నే తాభిర్దేవానామవో యక్షి విద్వానథా [౪౫] భవ యజమానాయ శం
 యోః॥ అగ్నిస్త్రీణి త్రిధాతూన్ యా క్షేతి విదథా కవిః స త్రీగ్ంరేకాదశాగ్ం ఇహ యక్షచ్ఛ
 పిప్రయచ్ఛ నో విప్రో దూతః పరిష్కృతః నభన్తామన్యకే సమే॥ ఇన్త్రావిష్ణా దృగ్ంహితాః
 శమ్బురస్య నవ పురో నవతిం చ శ్నధిష్ఠమ్ శతం వర్చినః సహస్రం చ సాకగ్ం హథో
 అప్రత్యసురస్య వీరాన్॥ ఉత మాతా మహిషమన్వవేనదమీ త్వా జహతి పుత్ర దేవాః
 అథాఽబ్రవీద్వృత్రమిన్ద్రో హనిష్యన్థ నభే విష్ణో వితరం వి క్రమస్య॥[౪౬]

ఇషోఽథ త్వా త్రయోదశ చ॥3.2.11॥

యో వై పవమానానాం త్రీణి పరిభూస్సృస్సృస్త్విర్భక్షేహి మహీనాం పయోఽసి దేవ సవితరేతత్తే శ్రేణాయ యద్వై
 హోతోపయామగృహీతోఽసి వాక్షసదసి ప్ర సో అగ్న ఏకాదశి॥11॥

యోవై పృథ్వీస్సృస్త్వి స్వధాయై నమః ప్రముఖా తిష్ఠతీవషట్కత్వారిగ్ంశతే॥౪౬॥

యోవై పవమానానాం వి క్రమస్య॥

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి తృతీయకాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥

